



JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Kirkeudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 12. marts 2020
Kontor: Stats- og Menneskerets-
kontoret
Sagsbeh: Freja Thorup Aahauge
Sagsnr.: 2020-0032/11-0007
Dok.: 1395214

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 25 (Alm. del), som Folketingets Kirkeudvalg har stillet til justitsministeren den 12. februar 2020. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Morten Messerschmidt (DF).

Nick Hækkerup

/

Anna-Sophie Saugmann-Jensen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 25 (Alm. del) fra Folketingets Kirkeudvalg:

”Vil ministeren redegøre for grundlovens §68 og dennes praksis, idet der især ønskes en redegørelse for, hvad der forstås med begrebet ”personligt bidrag” i relation til religiøse samfund, der ikke har privilegeret status efter grundlovens § 4? Især tænkes der på religiøse bidrag i tilknytning til produkter, der omsættes som halal-certificerede, i hvilken forbindelse der mindes om religionsfriheden, herunder også retten til at være i fred for andres religion. Kan §68 fortolkes derhen, at religiøse sammenslutninger, der uden at oplyse herom, halal-certificerer brede varesortimenter, kan have en sådan karakter, at det må ligestilles med et ”personligt bidrag” i §68s forstand? I samme forbindelse bedes det oplyst, om der ved den europæiske menneskerettighedsdomstol findes afgørelser om retten til at være i fred for religion og/eller religiøse sammenslutninger i almindelighed, og halal-certificering i særdeleshed?”

Svar:

1. Jeg forstår den første del af spørgsmålet vedrørende grundlovens § 68 sådan, at der ønskes en redegørelse for, hvad der forstås ved bestemmelsens forbud mod pålæg af personlige bidrag til en anden gudsdyrkelse end ens egen, og at det herunder særligt ønskes oplyst, om grundlovens § 68 er til hinder for, at halalcertificerede varer markedsføres uden særlig mærkning.

Jeg kan i den forbindelse generelt oplyse, at det fremgår af grundlovens § 68, at ingen er pligtig at yde personlige bidrag til nogen anden gudsdyrkelse end den, som er hans egen.

Som det fremgår af bl.a. Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 1. udgave (2015), side 411-412, vedrører grundlovens § 68 alene pligtmæssige personlige bidrag som f.eks. en kirkeskat.

Bestemmelsen vedrører derimod ikke f.eks. private virksomheders betaling for en frivillig certificeringsordning eller forbrugerens køb af produkter fra virksomheder, der måtte være tilsluttet en frivillig certificeringsordning.

Private virksomheders salg af halalcertificerede varer uden særlig mærkning rejser derfor ikke spørgsmål i forhold til grundlovens § 68.

Spørgsmålet om, hvorvidt køb af halalcertificerede varer kan anses for ”personlige bidrag” i relation til grundlovens § 68, er i øvrigt også behandlet i besvarelsen af 15. maj 2017 af spørgsmål nr. 510 (Alm. del) til Folketingets

Miljø- og Fødevareudvalg samt besvarelsen af 29. august 2018 af spørgsmål nr. 797 (Alm. del) til Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg, hvortil der henvises.

2. Jeg forstår den anden del af spørgsmålet vedrørende beskyttelsen af religionsfriheden i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions (EMRK) artikel 9 sådan, at det ønskes oplyst, om der findes afgørelser fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol (EMD), der vedrører en ret til ikke at bidrage økonomisk til en religion eller en religiøs sammenslutning, som man ikke tilhører, herunder en ret til ikke at bidrage til halalcertificering.

Jeg kan i den forbindelse generelt oplyse, at EMD har forholdt sig til en række spørgsmål vedrørende det negative aspekt af religionsfriheden, herunder spørgsmål om retten til ikke at praktisere en religion og retten til ikke at yde økonomiske bidrag til en religion, som man ikke selv tilhører.

Der kan i den forbindelse f.eks. henvises til EMD's afgørelse af 20. september 2007 i sagen *Dautaj mod Schweiz*, hvor EMD afviste en klage fra en person, der fik frataget sin arbejdsløshedsunderstøttelse i en periode som følge af, at han havde afvist et job som receptionist i et konference- og seminarcenter, der tilhørte den lokale protestantiske kirke. Der kan endvidere henvises til EMD's dom af 6. april 2017 i sagen *Klein m.fl. mod Tyskland*, hvor EMD forholdt sig til en ordning, hvorefter en kirkes krav på kirkeafgift fra en person, der var medlem af kirken, blev modregnet i den pågældende ægtefælles krav på tilbagebetaling af skat, selvom ægtefællen ikke var medlem af kirken, fordi parret havde valgt en fælles skatteopgørelse. EMD fandt, at artikel 9 ikke var krænket. Der kan yderligere henvises til EMD's afgørelser af 28. august 2001 i sagerne *Bruno mod Sverige* og *Lundberg mod Sverige*, hvor EMD afviste to klager vedrørende personer, der ikke var medlem af den svenske kirke og derfor var berettigede til en reduktion af kirkeskatten, men stadig var forpligtede til at betale en vis andel af den almindelige kirkeskat til finansiering af ikke-religiøst arbejde varetaget af kirken.

Der ses ikke umiddelbart at foreligge domme fra EMD om en positiv forpligtelse for medlemsstaterne efter EMRK artikel 9 til at stille krav om mærkning af halalcertificerede varer.

Det er vurderingen, at det ikke rejser spørgsmål i forhold til EMRK artikel 9 om religionsfrihed, at der i Danmark ikke stilles krav om, at fabrikanter af religiøst slagtet kød mærker kødet med den religiøse slagtemetode.